

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA

STANDARD

ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

KATEDRY PEDAGOGIKY

DATUM PLATNOSTI: OD 1. 9. 2016

Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

Pořičí 623/7, 603 00 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1610, E: info@ped.muni.cz, www.ped.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

Obsah

1. CÍLE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE.....	4
2. TYP ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	5
3. ROZSAH ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	6
4. OBSAH ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	6
5. HODNOCENÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	9
6. DOPORUČENÁ LITERATURA KE ZPRACOVÁNÍ ZP CŽV, BP, DP	12

ÚVOD

Standard pro realizaci závěrečných prací (bakalářských – BP, diplomových – DP, závěrečných CŽV – ZV CŽV) katedry pedagogiky vznikl v souladu s *Pokynem děkana č. 1/2015 K realizaci závěrečných prací (bakalářských, diplomových, rigorózních a závěrečných prací CŽV)* ve znění účinném od 1. 11. 2015. Smyslem uvedeného *Standardu pro realizaci závěrečných prací katedry pedagogiky (SZP KPed)* je specifikovat požadavky na typy, cíle, obsah a hodnocení závěrečných prací vedených pracovníky Kped. Všechny ostatní náležitosti těchto prací musí být v souladu s *Pokynem děkana č. 1/2015*.

Téma závěrečné práce si student volí z nabídky témat, která jsou uveřejněna v ISu v balíku témat závěrečných prací dle svého zájmu. Ve volbě tématu může být aktivní a přicházet s námětem k vybranému vedoucímu práce. Navazující magisterské práce mohou využívat maximálně 2/3 z teoretické části z původní bakalářské práce psané autorem. Studenti se při psaní závěrečné práce řídí dalšími pokyny KPed, které jsou zveřejněny na webu pracoviště.

1. CÍLE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Závěrečnou práci má studující prokázat schopnost aplikovat znalosti a dovednosti získané v průběhu studia na řešení konkrétního odborně-pedagogického problému. Práce vedené na katedře pedagogiky vycházející tematicky z rámce oboru, který studující na fakultě studuje s akcentem na pedagogickou perspektivu konkrétního tématu. Závěrečné práce sledují níže uvedené cíle dle profilu absolventa PdF MU:

- Student/studentka prokáže schopnost orientovat se v aktuálních otázkách svého oboru, umí jasně a srozumitelně vymezit téma závěrečné práce a její cíle, popsat výchozí stav poznání a navrhnout adekvátní metody řešení ve vztahu k stanoveným cílům.
- Student/studentka dovede pracovat s adekvátními primárními a sekundárními informačními prameny, citovat je dle platné normy (APA) a v souladu s etikou vědecké práce. Vede diskusi a polemizuje s autory, vyvozuje vlastní závěry a doporučení pro praxi i obor.
- Student/studentka prostřednictvím tvorby vlastního textu prokáže kompetence stylistické, dokáže vytvořit odborný text, udržuje logickou linii kompozice práce bez gramatických a stylistických chyb.
- Student/studentka prokáže schopnost klást otázky a řešit problémy, formulovat nové myšlenky a závěry, které přinášejí alespoň dílčí nové poznatky o zkoumaném jevu, případně obohacují metodologické (v oblasti výzkumu) nebo metodické (v oblasti edukace) postupy, a to ve vztahu k jasně definovaným a vymezeným cílovým skupinám (žáci ZŠ, studenti SŠ, skupiny se specifickými vzdělávacími potřebami atd.).

Při práci jsou studenti povinni dodržovat relevantní etické zvyklosti a normy týkající se tvorby odborných prací. Mezi tyto normy patří především:

- a) Etická pravidla výzkumu (viz Manuál APA, kapitoly 1 a 6).
- b) Průcha, J., & Švaříček, R. (2009). Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu. *Pedagogická orientace*, 19 (2), 89–105.
- c) Etický kodex ČAPV: <http://www.capv.cz/zakladni-udaje-o-capv/lenstvi-v-apv/eticky-kodex-capv>
- d) Švaříček, R., & Šedřová, K. (Eds.). (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál.

2. TYP ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Typ závěrečné práce odpovídá obsahu a úrovni daného stupně studia. Student si volí z následujících typů prací: a) teoreticko-aplikační, b) teoreticko-empirická (výzkumná), c) teoretická. Typy prací a doporučení pro jejich realizaci se dále řídí manuálem APA.

a) **Teoreticko-aplikační práce** je nejčastěji uplatňovaným a doporučovaným typem prací v učitelském studiu a studiu pedagogického asistentství. Jedná se o práci, jejímž základem je vytvoření metodických (obvykle didaktických) návrhů do výuky. Tyto návrhy musí být ověřovány v praxi. Jejich součástí je pak také reflexe aplikace.

b) **Teoreticko-empirická práce** je založená na kvantitativním (Gavora, 2010; aj.) či kvalitativním (Švaříček & Šedřová, 2007; aj.) výzkumném přístupu, případně na kombinaci obou přístupů. Data mohou pocházet z rozhovorů, pozorování, znalostního testu, dotazníku či alternativních technik sběru dat, analýzy produktů činnosti žáků/učitele apod. Může se jednat také např. o *kvazi-experiment* (ověřování určité metody či postupu v praxi) či *evaluaci* (učebnice, výuky, výsledků žáků aj.) (Gall, Gall, & Borg, 1999). Práce může mít i podobu *metodologické studie* (tj. studie měřicích nástrojů či diagnostických metod) (APA 1.01 a 1.04). Zejména pro bakalářské práce je vhodná *případová studie*, která je empirická, intenzivní. Např. hloubková studie jednoho nebo více případů odpovídající na předem formulovanou výzkumnou otázku s cílem kontextuálně porozumět zkoumanému jevu (APA 1.05). Případovou studii lze metodologicky realizovat podle autorů: Yin (2009), Stake (1995, 2006) či Fishman (1999).

c) **Teoretická studie** obsahuje systematický přehled teoretických poznatků a publikovaných výzkumů k určité otázce a jejich následné teoretické obohacení. Historické práce mohou spadat do této kategorie nebo do kategorie teoreticko-empirických prací.

3. ROZSAH ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

ZP CŽV (závěrečné práce): 54 000 – 90 000 znaků včetně mezer

BP: 81 000 – 130 000 znaků včetně mezer, tj. 45 – 60 normostran

DP: 117 000 – 200 000 znaků včetně mezer, tj. 65 – 80 normostran

Do rozsahu práce se počítají znaky počínaje obsahem po seznam literatury (literatura se do rozsahu nepočítá).

Pokud student nesplní minimální rozsah, navrhuje se hodnocení „F“.

Doporučené minimum zdrojů pro závěrečnou práci

BP: 20, z toho minimálně 2 zahraničních

DP: 30, z toho minimálně 5 zahraničních

4. OBSAH ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Závěrečná práce obsahuje tyto části:

Bibliografický záznam práce

Anotace

Anotace stručně nastiňuje, jakým tématem se práce zabývá, jakým způsobem je zpracována a k jakým závěrům dochází (ne však konkrétní výsledky). Anotace je psána v českém a anglickém jazyce.

Klíčová slova

Klíčová slova obsahují nejdůležitější koncepty, o které se závěrečná práce opírá. Klíčová slova jsou psána v českém i anglickém jazyce.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem závěrečnou (bakalářskou, diplomovou, rigorózní, disertační práci) vypracoval/a samostatně, s využitím pouze citovaných literárních pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

Součástí prohlášení je datum, text, podpis autora, kterým stvrzuje pravost a původnost své práce.

Poděkování

Zařazuje se tehdy, chce-li autor vyjádřit vděčnost vedoucímu práce, konzultantovi, atd. při realizaci práce nebo těm, kteří mu zapůjčili vzácné knihy či poskytli data či jinou podporu.

Obsah

Úvod

Obsahuje uvedení do tématu práce, zdůvodnění volby typu práce a tématu, postup řešení, zjevně formulovaný cíl (cíle) práce, v případě teoreticko-empirické práce výzkumnou otázku.

Stať (vlastní text práce)

*Součástí vlastního textu práce je u ZP CŽV, BP a DP teoreticko-aplikačního, i teoreticko-empirického (výzkumného) charakteru **teoretická a praktická část**, u prací teoretického charakteru část **teoretická**. Všechny části práce tvoří provázaný celek.*

Teoreticko-aplikační práce obsahuje minimálně tyto náležitosti:

- 1) Teoretická část, kde je podrobně popsán fenomén, kterým se práce zabývá a který je předmětem aplikace s použitím odborných zdrojů (správně citovaných dle normy APA).
- 2) Aplikační část popisuje: 1. analýza výchozího stavu, 2. vytvoření metodiky, 3. aplikace metodiky do praxe, 4. reflexe aplikace metodiky.
- 3) Diskuse: shrnutí výsledků vlastní práce ve vztahu k dosavadnímu poznání, přínos aplikace, tedy co je jinak po aplikaci ve vztahu k hlavnímu tématu práce.

Teoreticko-empirická (výzkumná) obsahuje minimálně tyto náležitosti:

- 1) Teoretická část, kde je podrobně popsán fenomén, kterým se práce zabývá a který je předmětem výzkumu s použitím odborných zdrojů (správně citovaných dle normy APA).
- 2) Zjevně formulovaný cíl/e výzkumu, výzkumná otázka/otázky (příp. i hypotézy v případě statistického testování).

- 3) Metodologie výzkumu (představení základního souboru a výzkumného vzorku¹; použitý design, metody sběru dat, analýza dat, etika).
- 4) Interpretace výsledků výzkumu
- 5) Diskuse: shrnutí výsledků vlastní práce ve vztahu k dosavadnímu poznání (teorii, výzkumu); limity práce, další směr zkoumání,...).
- 6) Všechny části práce tvoří kompaktní provázaný celek.

Teoretická studie obsahuje minimálně tyto náležitosti:

- 1) Zjevně formulovaný cíl/e práce.
- 2) Použitý postup, tedy jakým způsobem student postupoval při rozšiřování teoretických poznatků.
- 3) Teoretická analýza - podrobné zpracování zkoumané oblasti (většinou první část kapitol práce).
- 4) Rozšíření teoretické oblasti o nové poznatky (buď v dalších kapitolách navazujících na první část, nebo jsou tyto nové poznatky vnořené do předchozích kapitol, kde se zpracovává zkoumaná oblast).
- 5) Diskuse: shrnutí výsledků práce ve vztahu k dosavadnímu zkoumání, limity práce, další směr zkoumání...

Závěr obsahuje doporučení do praxe, pro rozvoj oboru, stěžejní zjištění práce apod.

Resumé (v češtině); summary (v angličtině)

Odkazy – jedná se o seznam literatury citované v textu, dle normy APA.

Seznamy (zkratk, značek, symbolů, obrázků, grafů, tabulek apod., pokud práce obsahuje)

Seznam příloh (nepovinné)²

Přílohy (povinné)

¹Počet dotazníků se bude odvíjet od zkoumaného základního souboru (konzultace s vedoucím práce) a v případě kvalitativních dat se sběr ukončuje, až dojde k teoretické saturaci, tedy v momentě, kdy další data již nerozšiřují výsledky studie."

² V empirické práci je v přílohách použitý nástroj sběru dat (dotazník, schéma rozhovoru), případně ukázka dat (transkript rozhovoru, videa apod.), kódovací systém apod. Příloha může být i na DVD (anonymizovaná datová matice s popisy kódů).

A/Teoreticko-aplikační práce: soubor vytvořených metodických materiálů odpovídajících zvolené problematice, příp. aplikace zvolené problematiky.³

B/ Teoreticko-empirická (výzkumná): výzkumné nástroje (např. dotazník, schéma rozhovoru, didaktický test, pozorovací arch); **ukázka získaných dat a práce s nimi** (např. ukázka přepisu dat, ukázka kódování). V ostatních případech metod sběru a analýzy dat určuje podobu přílohy školitel.

C/ Teoretická: u tohoto typu práce nemusí být přílohy. Oprávněnost příloh k práci určuje vedoucí práce, může se jednat například o rozšiřující materiály k hlavnímu tématu práce nebo reakce na teoretický text jiného odborníka.

5. HODNOCENÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Hodnocení závěrečné CŽV, bakalářské, diplomové práce je zpracováno v posudku, který vypracovává vedoucí i oponent závěrečné práce. O oponentovi práce rozhoduje vedoucí katedry.

Práce je hodnocena dle níže uvedených kritérií a ukazatelů kvality (viz tab. 1).

Tab. 1 Hodnocená kritéria a ukazatele kvality práce

Kritéria kvality práce	Ukazatele kvality práce
Struktura	Text je logicky strukturovaný a provázaný, názvy kapitol adekvátně odpovídají jejich obsahu a výzkumné otázce. Jsou respektovány základní typografické dovednosti při zpracování textu. Struktura práce odpovídá požadavkům SZV KPed (viz obsah závěrečných prací, kap. 4).
Téma a název	Teoretická i praktická část svým obsahem odpovídá zvolenému názvu práce.

³ Podrobnější informace o obsahu Statě poskytuje studentovi vedoucí ZP, BP, DP.

Vymezení a splnění cílů	Cíle jsou jasně a srozumitelně vymezeny ke zvolenému typu práce, tématu a k danému stupni vzdělání studenta (CŽV, bakalářské a magisterské studium). Stanovené cíle práce jsou splněny.
Orientace v tématu	Se znalostí adekvátních teoretických a výzkumných zdrojů v ČR i zahraničí je popsán dosavadní stav poznání.
Metodologie	Jsou navrženy adekvátní metody řešení ve vztahu k stanoveným cílům a tématu práce. Uplatněný metodologický postup v závěrečné práci je adekvátně realizován.
Kritický a tvůrčí přístup	Autor/ka prokazuje schopnost klást otázky a řešit problémy, formulovat nové myšlenky, které přináší alespoň dílčí nové poznatky o zkoumaném jevu, případně obohacují metodologické (v oblasti výzkumu) nebo metodické (v oblasti edukace) postupy, a to ve vztahu k jasně definovaným a vymezeným cílovým skupinám (žáci ZŠ, studenti SŠ, skupiny se specifickými vzdělávacími potřebami atd.). Autor/ka je schopen/a vést odbornou diskusi o svých výsledcích a názorech s výsledky a názory jiných autorů. Formuluje závěry a doporučení pro pedagogickou praxi i obor.
Přínos	Přínos autora/autorky je explicitně uveden. Práce přináší nové, přínosné myšlenky nebo nápady pro praxi a obor.
Jazyková a stylistická úroveň	Předkládaný text vykazuje charakteristiky odborného textu. Práce odpovídá jazykové normě (je psána bez gramatických chyb a stylistických nedostatků).
Dovednost pracovat s adekvátními informačními prameny	Autor/ka prokazuje schopnost pracovat s různými (teoretickými a výzkumnými) zdroji, zachází s nimi korektně a eticky, uplatňuje správně citační normu APA.
Rozsah	Práce odpovídá požadovanému rozsahu.
Přílohy	Odpovídají zvolenému typu práce a jejím cílům.

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ PRÁCE

Je popsáno závěrečným výrokem, stupněm hodnocení ECTS a slovním vyjádřením.

Příklad závěrečného výroku

Student/studentka prokázal/a naplnění cílů závěrečné práce. Závěrečná/bakalářská/diplomová práce splňuje po obsahové i formální stránce požadavky kladené na daný typ prací dle směrnice děkana PdF MU a SZV KPed, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Závěrečné hodnocení práce

Je realizováno dle stupnice hodnocení ECTS (**European Credit Transfer System, 2015**). Úkolem vedoucího a oponenta je prostřednictvím důkladné znalosti práce zhodnotit, zda došlo k naplnění jednotlivých kritérií závěrečné práce dle směrnice děkana a SZV KPed. Do posudků se zapisuje stupeň ECTS a jeho slovní vyjádření. Celkové hodnocení je charakterizované v souladu s klasifikační stupnicí ECTS následovně:

Stupeň ECTS	Slovní vyjádření - užší	Širší slovní vyjádření
A	Výborně	vynikající výkon splňující nebo převyšující kritéria standardu
B	velmi dobře	výborný výkon s drobnými nedostatky s ohledem na definované kritéria standardu
C	dobře	průměrný výkon s přijatelnými nedostatky s ohledem na definovaná kritéria standardu
D	uspokojivě	přijatelný výkon s významnými nedostatky s ohledem na definovaná kritéria standardu
E	vyhovující	výkon vykazuje minimální naplnění cílů s ohledem na definovaná kritéria standardu
F	nevyhovující	nepřijatelný výkon, nevyhovující definovaným požadavkům standardu

6. Doporučená literatura ke zpracování ZP CŽV, BP, DP

- American Psychological Association (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: APA.
- Fishman, D. B. (1999). *The case for pragmatic psychology*. New York, NY: New York University Press.
- Gavora, P. a kol. (2010). *Elektronická učebnica pedagogického výskumu*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné z: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>
- Gall, J. P., Gall, M. D., & Borg, W. R. (1999). *Applying educational research*. New York: Longman.
- Lojdová, K. (2014). Jak vystavět osnovu textu? In K. Trnková, (Ed.), *Psaní odborných textů: průvodce tvorbou ročníkové práce na Ústavu pedagogických věd FF MU* (s. 29-48). Brno: Masarykova univerzita.
- Mareš, P., Rabušic, L., Soukup, P. (2015). *Analýza sociálněvědních dat (nejen) v SPSS*. Brno: Munipress. (kap. 1-3, dodatek 1-3)
- Mareš, J., & Vlčková, K. (2013). K metodologickým standardům kvantitativních studií v pedagogice: Jak psát o výzkumných zjištěních? *Pedagogická orientace*, 23(4), 455–477.
- Pedagogická orientace (2015). *Požadavky na úpravu rukopisu*. Dostupné z: https://journals.muni.cz/public/journals/10/pokynyproautorydleapa_151113_pedor.pdf
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stake, R. E. (2006). *Multiple case study analysis*. New York, NY: The Guilford Press.
- Švaříček, R., Šedřová, K. (Eds) (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Šedřová, K., & Švaříček, R. (2013). Jak psát kvalitativně orientované výzkumné studie. *Kvalita v kvalitativním výzkumu*. *Pedagogická orientace*, 23(4), 478–510.